

A régizene angyalhangú csembalistája

Sebestyén Márta és Andrejszki Judit *Angyali szó zengedez* című adventi koncertjén régi századok magyar, illetve más népek karácsonyi dalai szólaltak meg a berettyóújfalui Nadányi Zoltán Művelődési Házban. Másnap Biharkeresztesen a református templomban csendült fel műsoruk, s az est bevételezt a szervezők a helyi katolikus templom felújítására ajánlották fel. Érdekes világ az övék. Sebestyén Márta a népzene világából érkezett, és a szájhagyományban fennmaradt énekeket tűzi műsorára, Andrejszki Judit pedig a régizene nagyasszonya, a magyarországi barokk éneklés angyali hangú művelője, a kéziratos gyűjtemények kiváló ismerője és tolmácsolója. Vele beszélgettünk.

Andrejszki Judit négy esztendőn keresztül Nagyváradon járt a Partiumi Keresztény Egyetemre. Szívébe zárta a várost, ahol sok kedves emberrel találkozott, és ha teheti, visszatér. Legutóbb a magyar kultúra napján muzsikált itt együtt a Musica Profana zenekar tagjaival.

– *Nagycsaládban nőtt fel, és maga is öt gyermek anyja. Honnan hozta a zene szeretét?*

– Édesanyám zongorázott, édesapám szaxofonozott a munkája mellett. Játszottak a leány-, illetve a legényegyletben, és édesapám az együttesével esküvőkön is közreműködött. Én voltam a legkisebb a családban, a nyolcadik. A legidősebb bátyám és köztem 17 év a korkülönbség. Hatesztendősen már nagynéni voltam, ami nagy büszkeséggel töltött el. Mindannyian tanultunk zenét. Ha nem tartottunk is rendszeres családi koncerteket, az éneklés mindig jelen volt az életünkben. A nagy utazásokat a gyermekeim is szerették,

Foto: Mohácsi László Árpád

Andrejszki Judit

ilyenkor papa és mama rákezdte, hogy „ez a nóta, nóta körbejár...”, és valóban mindig rátalált valakire. A Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium orgona szakát Lehotka Gábor és Szathmáry Lilla tanítványaként végeztem el, de nem voltam elkötelezett híve a hangszernek, így nem csoda, ha a felvételem sem sikerült. Tizenkilenc évesen talált rám a Musica Profana együttes, azóta is tagja vagyok. Igaz, a régiek közül már csak ketten vagyunk Szabó Zsolttal. Kérdezték: nincs-e kedvem csembalózni? Vettem hatvanezer forintért egy hangszer a Triálban, ami abban az időben még játékbolt volt. Addig gyakoroltam, míg el nem sajátítottam az alapokat. A zenekarral hazai és nemzetközi továbbképzéseken igyekeztünk tökéletesíteni a tudásunkat. Szentendrén volt egy ilyen kurzus, ahol csembalósok közé ültem be. A szomszédban volt egy kontratenor, Bornus-Szczycański akinek a hangja áthallatszott, az sokkal jobban érdekelt. Át is ültem hozzájuk. Kísértem őt és a tanítványait, és magam is belekóstolhattam

A csembaló előtt

Fellépés a nagyváradai római katolikus püspöki palotában

A szerző felvétele

Adventi hangversenyen Berettyóújfaluban

Fotó: magánarchívum

Sebestyén Mártával a biharkeresztesi jótékonyági koncerten

ebbe a Magyarországon akkor még ismeretlen barokk éneklésbe. Felkeltette az érdeklődésemet.

– Ennek a hatására kerekedett fel, és meg sem állt Lengyelországig?

– Kerestem én Magyarországon is a lehetőséget. Zádori Mária mellé felvételt nyertem az Ars Renata énekegyüttesbe, itt a férje, Virágh László művészeti vezető irányításával dolgoztunk. Én azonban nem akartam csak egy együttesben énekelni, többre vágytam. Kapóra jött, hogy a Szentendrén megismert kontratenor kihívott dolgozni a varsói operába, Szabó Zsolt barátommal. Kellett neki egy csembalista és énekes. Marco da Gagliano *La Dafne* című barokk operáját készültek színre vinni, de mellette jutott időm a tanulásra is. Bornus-Szczyńskihez jártam a varsói zeneakadémiára. Szerencsére olyan jó zenei képzést kaptunk a középiskolában, hogy sokáig be sem kellett járnom a zeneelméleti órákra. Diplomát nem szereztem, de nem is ez volt a célom, hanem a tanulás, hogy minél több ismeretre tegyek szert. Magyarországon azóta sem lehet egyetemi szinten barokk énekletet tanulni. Itthon nem volt koncerttapasztalatom, de a lengyel barátaimmal rendszeresen turnéztunk Európa-szerte. Persze nem szüntettem meg itthon sem létezni, ha kellett, a próbákra is hazajártam. 2000 Ft volt a repülőjegy, és másfél óra alatt itthon voltam...

– Magyarországra visszatérni csalódás volt?

– Én úgy indultam neki a világnak, hogy meghódítom. Itthon senki „nem volt vevő” a kint szerzett tapasztalataimra, és rendre megkérdőjelezték az ott tanultakat. Volt, hogy fél

(folytatás a következő oldalon)

A régizene angyalhangú csembalistája

(folytatás az előző oldalról)

➤ évig nem énekeltem. Nem volt lelkierőm újra felkerekedni. Aztán családot alapítottunk. A férjem szintén muzsikos, de megfogadtuk, hogy különválasztjuk a zenélést és a családot. Az igaz, hogy közreműködtem az együttesben, az After Crying néhány lemezén, és néhány jelentős koncertjükön én is színpadra álltam, de ez jutalomjáték volt. Eltelt tizenöt év, mire visszataláltam önmagamhoz. Persze közben is dolgoztam, és a gyerekek miatt sem maradt el koncertem. Amikor a legkisebbik is kinőtt a földből, újra szabadabban tudtam mozogni. A gyerekeink is tanultak zenét, de nem az volt a fontos, hogy mesterei legyenek egy-egy hangszernek, hanem hogy örömet leljenek ők is a zene világában.

– Milyen volt a találkozásuk Sebestyén Mártával?

– Ismertem Mártát, de különösebben nem beszélünk egymással. Járt a koncertjeimre. Roppant feszélyezett, hogy ott ül az első sorban és jegyzetel. Felmerült bennem, hogy biztos nem jól csinállok valamit, azért írogat a füzetébe. Aztán egy esküvőn összehozott minket a sors, ő is énekelt egy köszöntőt, és én is közreműködtem. Sebestyén Márta a népzene világából érkezett, és a szájhagyományban fennmaradt énekeket tűzi műsorára, én régen lejegyzett középkori dallamokat szólatatok meg az erdélyi *Kájoni-kódexből*, a felvidéki *Vietórisz-kódexből* vagy Pálóczi Horváth Ádám gyűjteményéből. Márta irányította rá a figyelmemet, hogy mennyi közös van a népi dallamokban és a középkor zenéjében, ő ezeket a párhuzamokat jegyzetelte, ha eljött

a műsoromra. Kájoni János kódexe a magyar és egyetemes zenetörténet egyik legfontosabb XVII. századi dokumentuma. A benne található gazdag, szerteágazó repertoár megmutatja, mennyire színes volt Erdély – a nyugati és keleti hatásokat egyaránt befogadó – zenekultúrája. A kora barokk vokális egyházi művektől az európai táncokon át egészen a népzenehez közel álló darabokig terjed. Még két cigány dal is van benne, ezeket én is rendszeresen műsorra tűzöm. Márta jegyzetei sem voltak hiabavalók, mert később ebből állt össze a koncertműsorunk. Pontosabban műsoraink, mert sokszor egy-egy egyházi ünnepkörre fűzzük fel a dalainkat, de vannak szerelmes és más jellegű világi műsoraink is. Az adventi műsorunkban – amely CD-n is megjelent – elhangzó dalok és zenék évszázadokon és népeken át ívelnek. Ehhez hívtuk segítségül az írott források és a szájhagyomány gazdag tárházát.

– Hogyan került Nagyváradra?

– Fiatalon nem volt fontos számomra a diploma megszerzése. Anélkül is tudtam oktatni kurzusokon, például Csíkszeredában, de Európa számos pontján megfordultam. A magyar iskola rendszer megköveteli a végzettséget, ezért a tanítás miatt belevágtam, hogy ismét diák legyek. Sajátos volt ez a kettősség Nagyváradon, hiszen hol előadóművész, hol növendék voltam, a diáktársaim pedig a gyermekekkel egyidősek. Az első három esztendő anyagát el tudtam végezni két év alatt, utána két év volt a mesterképzés. 2017-ben diplomáztam. Kiváló tanáraink voltak, és az a véleményem, hogy a Partiumi Keresztény Egyetem zene tanszéke világszínvonalú. Jó érzés, hogy a zenei pályámat igazolta az elmélet: amit eddig végeztem, azt jól csináltam. Sok baráttra tettem szert a városban. A színház szinte minden előadását megnéztem ebben az időszakban, és néha a filharmónia egy-egy koncertjére is eljutottam. Jómagam énekeltem a bazilikában, és a római katolikus püspöki palota dísztermében is legalább három koncertet adtam. Nemcsak egyedül léptem fel, voltam Mártával vagy a Corvina Consort énekegyüttessel is. Januári váradi fellépésünk után májusban ismét ellátogatunk – Sebestyén Mártával – Biharországba, egy közös koncertünk lesz Berettyóújfaluban a város napján, a felújított zsinagógában.

Újfaluban is együtt lépett fel Sebestyén Mártával

A szerző felvétele

Kocsis Csaba